

Undervisningsmateriale til Spillemand på en Tagryg Oplæg til undervisning

Forestillingen Spillemand på en Tagryg foregår i landsbyen Anatevka i det russiske kejserdømme omkring år 1900. Mælkekanden Tevye er jøde. Han hylder og forsøger at efterleve de jødiske traditioner, men han bliver snart udfordret af de forandringer der sker i samfundet. Forandringerne kommer især til udtryk gennem hans døtres følelser, holdninger og valg i forbindelse med, at de skal giftes. Tevye står splittet mellem ønsket om at følge traditionerne på sin families vegne og ønsket om at følge sin kone og sine døtres vilje og opfylde deres lykke. Store spørgsmål om kærlighed, familie, politik, revolution og om jødisk identitet dukker op. Der er ingen lette løsninger.

Nedenstående arbejdsark består af emneinddelte spørgsmål og begreber og er ment som oplæg til undervisning i emner som flygtninge, integration, identitet og tradition over for modernitet mm. med udgangspunkt i de historiske begivenheder omkring de russiske jøders udvandring. Spørgsmålene inddrager også et dansk perspektiv, selvom det ikke er en del af forestillingen. En mindre del af de jøder, der flygtede fra Rusland, slog sig nemlig ned i Danmark. Arbejdsarket henvender sig til udskolingsklasser og gymnasiale uddannelser og især til fagene historie, samfundsfag (evt. i samarbejde med danskfagets arbejde med selve stykket eller religion). **GOD FORNØJELSE!**

SAMMENLIGNENDE ANALYSER OG PERSPEKTIVERING

- Sammenlign indvandringen og integrationen af den jødiske befolkning i Danmark med andre befolkningsgrupper (eksempelvis polakker i slutningen af 1800-tallet, tyrkere i 1960'erne og 1970'erne eller flygtninge fra Syrien eller det tidligere Jugoslavien).
- Diskutér, hvilke rettigheder og pligter den enkelte indvandrer eller indvandrerfamilie har over for det samfund de kommer til.
- Diskutér, hvilke pligter samfundet har over for flygtninge og indvandrere, og hvilke krav de bør stille.
- Sammenlign det danske samfund for ca. 100 år siden med nutidens danske samfund. Hvilken betydning kan forskellene i samfundsindretning have for integrationen?
- Sammenlign de jødiske indvandrere i 1., 2. og evt. 3. generation. Hvordan ser udviklingen ud for de russiske jøder og deres efterkommeres integration og identitet? (Inddrag begreberne integration, assimilation og segregation)
- Sammenlign familieformen og familieværdierne i det traditionelle, det moderne og det senmoderne samfund. Hvad har forandret sig, og hvad synes I om de forandringer?
- Sammenlign det traditionelle danske samfund med det moderne samfund.
- Hvad har været de vigtigste forandringer i samfundet og i familien?
- Diskutér fordele og ulemper ved udviklingen fra det traditionelle til det moderne samfund og sammenlign med de udfordringer den jødiske befolkning har stået over for.

DET NY TEATER

PERSPEKTIVERING TIL DANSK UDVANDRING

- Hvem er udvandret fra Danmark – Hvornår og hvortil?
- Hvad har historisk set forårsaget udvandring fra Danmark?
- Hvilken udvandring sker i dag?

DISKUSSIONER MED UDGANGSPUNKT I FORESTILLINGENS PROBLEMSTILLINGER

- Gør rede for vigtige traditioner og værdier i din egen familie og i samfundet.
- Hvilke traditioner og værdier ville du for enhver pris forsvare?
- Er der traditioner og værdier du godt kunne tænke dig at afskaffe?
- Hvordan har autoritetsforholdene i samfundet og i familien forandret sig fra det traditionelle samfund over det moderne til det senmoderne samfund? Diskutér fordele og ulemper ved disse forandringer.
- Diskutér, hvad staten og samfundet kan tillade sig at kræve af den enkelte borger eller familie.
- Diskutér, hvad den enkelte borger eller familie kan tillade sig at kræve af staten og samfundet.
- Overvej, hvad der har bidraget din identitetsdannelse (Familie, skole, nationalitet, hjem, ungdom, sport, religion, køn, seksualitet, traditioner m.fl.).
- Sammenlign med én du kender fra en anden generation.
- Sammenlign med en person fra en mere traditionel kultur.

FORHOLDENE I RUSLAND OMKRING ÅR 1900

- Giv en kort beskrivelse af det russiske kejserrige og dens befolkning (Statsform, politisk system, befolkningens sammensætning socialt, kulturelt, økonomisk mm.)
- Hvilke levevilkår havde den jødiske befolkning i det russiske kejserrige (inddrag begreberne kulturel-, økonomisk-, social- og juridisk integration)
- Hvordan var forholdet mellem det jødiske mindretal og det omgivende samfund? (inddrag begreberne integration, segregation og assimilation)
- Hvad er pogromer, og hvorfor fandt de sted?

DET NY TEATER

JØDERNES RELIGION, TRADITIONER OG VÆRDIER

- Giv en kort karakteristik af jødedommen som religion.
- Beskriv konkrete ritualer, myter, genstande eller praksisser inden for jødedommen og forklar deres betydning?
- Hvad kendetegner de russiske jøders kultur og traditioner, og hvordan påvirkede det deres hverdag, familieliv og samfund?
- Forklar, hvilke konflikter, der kan opstå mellem de jødiske traditioner og livet i et moderne samfund.

DEN JØDISKE UDVANDRING

- Hvorfor udvandrede store dele af den jødiske befolkning i årtierne omkring 1900? (inddrag teorien om push-pull-effekt)
- Hvordan rejste de udvandrede russiske jøder, og hvad var målet for deres rejse?
- Kortlæg den jødiske befolknings bevægelser igennem det 20. århundrede.
- Sammenlign jødiske befolkningsgrupper i forskellige lande (eksempelvis Danmark, USA og Israel) og beskriv ligheder og forskelle i den måde de lever på.

DEN JØDISKE INDVANDRING I DANMARK

- Hvor mange jøder indvandrede til Danmark og hvornår indvandrede de?
- Hvorfor slog denne gruppe af jøder sig ned i Danmark?
- Hvor og hvordan levede den jødiske befolkning i Danmark? (Inddrag begreberne kulturel-, økonomisk-, social- og juridisk integration)
- Hvilken betydning havde de russiske jøders traditioner for den måde, hvorpå de blev integreret i Danmark?
- Hvordan blev de russiske jøder opfattet af den danske befolkning?
- Hvordan blev de russiske jøder opfattet af den jødiske befolkning, der allerede var i Danmark?
- Blev jøderne integreret i det danske samfund og hvilke forhindringer var der for integrationen? (Inddrag begreberne integration, assimilation og segregation)
- Karakterisér den jødiske befolkning i Danmark i dag. Er den integreret eller er der stadig forhindringer for integrationen?
- Hvilken betydning har de jødiske traditioner haft for nutidens jødiske efterkommeres identitet?

DET NY TEATER

VIGTIGE BEGREBER

- Migration/Emigration/Immigration
- Pogrom
- Racisme
- Integration/Segregation/Assimilation
- Integration: Kulturelt/Socialt/Økonomisk/Juridisk
- Etnicitet
- Diaspora
- Globalisering
- Ghetto
- Tradition/Modernitet/Senmodernitet
- Nationalitet, nationalisme
- Det russiske kejserrige
- Semitter/Antisemitisme
- Zionisme
- Flygtninge/indvandrere
- Identitet
- Patriark/Patriarkat
- Social kontrol
- Autoritet/antiautoritet

FORSLAG TIL MATERIALE

Peter Bejder og Kim Boye Holt: Fra Huguenotter til Afghanere. Indvandringens historie i Danmark (Systeme, 2003) (Bog)

100 Års Indvandring, Afsnit 2: Russiske jøder i København (39 min)
Kan ses på <http://hval.dk/mitcfu/> (Adgang med Uni login)

Folkedrab.dk: <https://folkedrab.dk/artikler/joeder-til-danmark>

Morten Thing: De russiske jøder i København 1882-1943, Gyldendal, Kbh. 2008.

Undervisningsmateriale udarbejdet af Christian Brøndum, gymnasielærer

